

פתיחה למדריך

על נחיצות התחדשות החגים / אהרון דוד גורדון

- מה טענתו המרכזית של הקטע במילים שלכם.
- גורדון מוקיר את חיי החול של החלוצים עובדי האדמה, מה הדבר שיחסר לו באורח החיים החלוצי?
- כיצד ניתן להביא להתחדשות החגים לאור החיבור הטבעי לאדמה לדעתכם?
- הציעו דוגמאות של פסורות חגים 'מחוברים לפקום' ולאדמה?

כפרה וחיבור נכון לאדמה / חבורת הכותבים

- מה הטענתו המרכזית של הקטע במילים שלכם.
- מה כולל חשבון נפש לאומי כיום ביחס שבין עם-אדם ואדמתו בעינכם?
- כיצד ביכולתנו להוסיף חיבור לאדמה מתוך ערבות וייעוד משותף?

תפילת שדה / צוראל אסף

- שתפו במה שעולה מן השיר בקריאתכם.
- השיר פתכתב עם תפילת 'כל נדרי' הפותחת את יום הכיפורים, מה בין התפילה המסורתית לתפילה העולה מן השיר?
- לאן נוכל לצאת בעקבות השיר להתבוננות ביחסינו לפקום?

סיכום

לסיום המפגש נאסוף מהפשתתפים התייחסויות למסקנות שלהם בעקבות הלימוד והדיון. נזמין סבב של ליקוטי 'עצות מעשיות' לחשבון נפש ותיקון החיבור שבין עם ואדמתו, שבין אדם ופקומו.

יום הכיפורים מתבלט בלוח השנה העברי כרגע שיא וכשעת מבחן של חשבון נפש אישי ולאומי. זוהי שעת מבחן יחסיו של האדם, בה הוא בוחן האדם את היחסים שבינו לבין חברו ואת היחסים "שבין אדם למקום".

'מקום' הוא מילה עברית המתייחסת הן למימד המופשט והמטפיזי של הקיום, והן למרחב הקיום עצמו, לארץ, לאדמה.

מקופלת כאן השקפה עברית ייחודית לפיה מתקיימת זיקה הדוקה בין המעשה הארצי והממשי לבין המשמעויות הגבוהות והערכים הנאצלים. המעשי ביותר והרוחני המוחלט, הם שני פניו של מקום אחד.

חידוש יחסיו של אדם ומקומו, וחיבור עם-אדם ואדמתו, הם שני מוקדי ייחוס חיוניים לחשבון הנפש העתיק והמתחדש של יום הכיפורים, בכך נעסוק בלימוד שלפנינו.

הלימוד מוקדש לזכרו של אור מנצור

אור מנצור, (רס"ל), לוחם אמיץ ואהוב, מבית אריה. שירת כלוחם ביחידת אגוז, עוצבת הקומנדו, נפל בקרב בדרום לבנון עם כניסת הכוחות ללחימה בלבנון, בן 22 בנופלו. אור היה חלק בלתי נפרד מקהילת השומר החדש, בוגר תוכנית אלכסנדר זייד ופעיל מרכזי בפשפחת הפראיירים. חברו אופיר יסעור ספד לו: "וכשכולם גמורים מעייפות ויש קצת זמן חופשי לנוח תמיד יודעים לפנות אליך לעזרה. כי לך הייתה רק תשובה אחת בפה: "ברור, איך אפשר לעזור? הי זכרו ברוך.

על נחיצות התחדשות החגים/

אהרון דוד גורדון

כפרה וחיבור נכון לאדמה/

חבורת הכותבים

"וכיפר אדמתו עמו" (דברים לב, 43) במילים אלו מסתיימת שירת הנאום האחרון של משה. (מתוך פרשת האזינו הנקראת בבתי הכנסת לפני כיפורים)

במילים אלו כמו סוגרת שירת משה את המעגל שנפתח בסיפורי בראשית. זהו מעגל שנפתח בבריאת אדם מן האדמה, ובקללת האדמה לאדם ('ארורה האדמה'), לאחר שחטא האדם והחמיץ את ייעודו "לעבדה ולשומרה". זהו מעגל שהתרחב כשצחקו דמי האח 'מן האדמה', בחטאו של קין עליו נגזרה גלות ('שומר אחי'). סיפורי התורה נפתחים בשאיפת החיבור הנכון בין אדם לאדמה, ובהחטאת היעוד הזה עד לחיבור עם-אדם אל אדמתו, חיבור שאליו מייחל משה ערב כניסת בני ישראל לארץ ישראל.

"וכפר אדמתו עמו" מסיים משה את שירתו מנגד אל הארץ אליה הוא לא זוכה להיכנס.

"וכפר אדמתו עמו" אלו מילים שהן הזמנה ושאיפה לתיקון היחס של האדם אל האדמה, לחיבור פורה של שפע בין האדם והמקום.

אל שירת המילים העתיקות האלו אנו שבים בתחושת הברכה והזכות המלווה אותנו בתנועת החיבור החי, מתוך ערבות הדדית, אל האדמה.

בציפייה של כיפורים משמעותיים בחתימה טובה ביחסנו אל האדמה.

מורגש, כי חסר דבר מה; מורגש מן השעה הראשונה לבואנו הנה. זוכר אני את הרושם הראשון, שעשו עלי החיים בארץ-ישראל. זה היה במושבות יהודה. האנשים עשו עלי רושם טוב, והחיים במושבות היו אז, לפני שנים עשרה שנה וחצי, יותר פשוטים, וגם היחסים היו יותר פשוטים. לא היתה עוד כל כך הרבה אירופיות וגם עירוניות לא כל כך הרבה. האנשים והחיים היו אז קרובים אל לבבי. ובל זאת הרגשתי תיכף איזו יבשת, איזה חול, איזה חוסר שירה בכל, ואפילו בדברים, שבגולה עוד נשארה בהם מידה ידועה של שירה, כמו בשבת, בבית הכנסת וכו'. והחסר לא נמלא בשלמות עד היום.

בעבודה ובחיי עבודה יש שירה, ולעתים הרבה, הרבה שירה, אבל אין השירה שלמה. חסר דבר-מה, בייחוד מורגש זה בשבתות ובחגים, בייחוד – בחגים.

מי שלא ראה לנפש העובדים הצעירים בחגים הגדולים לא יבין את זה, ואולי אף לא יאמין בזה. וכך אתה רואה דבר משונה: החול שלנו הרבה יותר יפה מן החול של אחינו שבגולה, והשבת והחג – הרבה יותר יפים בגולה. ניסו אמנם לעשות חגים חדשים. אבל לעשות חגים לאומיים על פי הסברה והחשבון, – האין זה ממש כמו 'לעשות' שירה על פי הזמנה? חסר פה דבר-מה בשירת החול: כי מה הוא החג, אם לא תמצית השירה שבחול?

תפילת שדה/

צוריאל אסף

על דעת המקום

ובלי קהל

אנו נגשים להתפלל

עם הקוצים שנגעצו

בזכרוננו עם רגעים שותתים

לבלי רפוא

עם עבר פצוע

שטעינו לדבק בו

עם אשר כבוש מפרץ

בחה לבוא בשער

המקום

ברחמים